

nypoesi · februar 2005

AASE BERG

JOHAN JÖN SON

PATRICK LUNDBERG

MARIUS NØRUP-NIELSEN

ØYVIND RIMBEREID

MARTIN GLAZ SERUP

LARS SKINNEBACH

NYE TIDSSKRIFTER

www.nypoesi.net Oslo, februar 2005

© Forfatterne og nypoesi.net

Redaksjon:

Paal Bjelke Andersen

Mariann Enge

Kari Løvaas

Knut Oterholm

Ola Uvaas

Redaksjonsråd:

Hanna Hallgren

Tone Hødnebo

Mette Moestrup

Øyvind Rimbereid

Martin Glaz Serup

Joar Tibergh

Redaktør for denne utgaven:

Paal Bjelke Andersen

Produksjon: Paal Bjelke Andersen

Design: Judith Nærland

Kontakt: redaksjonen@nypoesi.net

nypoesi.net er støttet av Norsk Kulturråd og Nordbok/

Nordisk Ministerråd.

nypoesi · februar 2005

AASE BERG fra <i>Uppland</i>	4
JOHAN JÖNSON fra <i>Monomtrl</i>	16
PATRICK LUNDBERG fra <i>Dager og regler</i>	29
MARIUS NØRUP-NIELSEN fra <i>Alle tiders barn</i>	36
ØYVIND RIMBEREID fra <i>Solaris korrigert</i>	43
MARTIN GLAZ SERUP Skrøbelige voldsmand Om <i>I morgen findes systemerne igen</i> av Lars Skinnebach	49
LARS SKINNEBACH Fra <i>I morgen findes systemerne igen</i>	57
NYE TIDSSKRIFTER Hvedekorn, Apparaturl, Oei Lyrikvannen, Luj, Biblioteket Gasspedal, Vinduet	62
OM FORFATTERNE OG BØKENE	76

Nypoesi.net blir heretter oppdatert hver måned i form av en pdf-fil som denne. De månedlige oppdateringene kommer til å inneholde utdrag fra aktuelle bøker, anmeldelser, essays og nyhetsstoff. Hovedvekten vil med andre ord ligge på å dokumentere det som skjer på poesifronten i Skandinavia framfor å publisere nytt materiale. Fire ordinære, større oppdateringer kommer i tillegg.

I denne utgaven presenterer vi tekster fra svenske Aase Berg og Johan Jönsons *Uppland og Monomtrl*, norske Patrick Lundbergs debut *Dager og regler* og danske Marius Nørup-Nielsens *All verdens barn*. *Solaris korrigert* av Øyvind Rimbereid var en av fjorårets mest omtalte diktsamlinger i Norge. Det over førti sider lange titteldiktet er skrevet på en blanding av stavangerdialekt, engelsk, dansk, norrønt og tysk og lagt i munnen på et jeg som snakker fra året 2480. De norske anmelderne har stort sett behandlet dette som fiksjon og språket som tidskoloritt. Kanskje er det på tide at noen spør seg hva det innebærer å skrive og lese dette språket her og nå, hvordan det gir annen mening, virker annerledes enn tekster skrevet på normert norsk. Da *I morgen findes systemerne igjen* av Lars Skinnebach kom ut i Danmark i fjor fikk den blandet mottakelse. De fleste anmelderne var enige i at den var et forsøk på å skrive «politisk» litteratur, men meningene var delte om hvor vellykket den var og om hvordan den kunne leses, *hvis* den i det hele tatt kunne leses. Det ble skrevet at den lukket seg om seg selv i ren og skjær menneskeforakt, at det var vanskelig å finne ut av hva boken egentlig ville og at det å lese den var som å lytte til en radio hvor man hele tiden skifter frekvens. I essayet "Skrøbelige voldsmænd" leverer Martin Glaz Serup en mulig lesning av denne gode og viktige boka. Det har kommet mange nye tidsskrifter de siste månedene. Noen av dem presenteres med korte omtaler.

Redaksjonen tar mer enn gjerne i mot tips og forslag til tekster for de kommende oppdateringene. Kontakt: redaksjonen@nypoesi.net.

En flygplan

Människoider,
stränga androider
Stränga upp, sjögupp
Festfarkoster,
lyckolyktor,
männistjärnorna!

•

Uppland ljusland svävareland
Goda gula cirklar
Spänningsvidd,
vingebreidd,
ljusband efter ljusband

•

Alla mina stjärnfall
sprakar över Uppland
Se hur hela Uppland
står i lågor
bränner gräns

•

Kraschlanda,
styr mjukt ur skrovlet
landare, laddare
krossad sys hel

Flyt

EOLSUND

Sjöflyg
fiskhopp
simhudssträckta
Gummigid längs lyckans yta
Hundsjung skallens eko
över den stillsamt sluttande sjön

VATTENLÖPARE

Vattensnabba strålstänk
springer ut från stranden
stämningen bär flygfät
snällt förledande

POESIK

Vingevibrationerna i dur,
flyggan frasar, partitur
Töj andrummen i vassen
vid en sjökant

SUPRALEDNING

Omöjligt möjligt.

Det finns inte.

Ändå går det inte sönder.

STÄMJA

Vårt husdjur

Amygdala

Hur hundhjärnan skvalpar

i litandets handlösa

ovisshets visshet

FOT!

I kolibrikokongen:
Här dansar fogsvansar
kofotklöverklövar
vedklyvspedodaler
kring midsommarstången

•

Kräva liv
kalva liv
underliv

Idissla
alfabön
elfenben

Akta krokben
lilla grodd
på analfagrönbeta
i magen

•

Bockstövlar
med och utan
segelfötter
med stadigt
och inte stadigt
men kan stå

Almunge

Lilla vackra gräsand
overkliga bebis
gummibåten guppar

Översinnligt miffo
vecklar upp sin blickfångst,
greppar handens böjning,
stirrar vindögt på «Aha!»

HOPPAS

Svisch fögul
över regnbågshinna,
regnbågshopp
Ditt föschta spraggul:
aero, areuh, errö
I fallskärmshopp,
följ maskrosfrö,
flygfisskar visskar:
det finns en skatt
vid språgelfoten

OUROBOROS

värka ut ur tuggom
väcka tidens tand
vinka klumpt korallisk
huggorms kladdinghand

äggu! hättä!, äsping
gapet av en gäsping
gaddvampyrets giftsting
biter på ingenting

lindorm ömsar summan
av en bitring

Kolibribunker

Fyra väggar överallt,
väggklockan tickar syre
Aldrig mer ska det bli kallt,
mitt lilla mufflonpyre
Gullfiberbalen, isoleringsduk
I härden en brasa
så hemstickigt mjuk
Den ullrande värmen
i skäggstubbe
huggkubbe
ylletröjluddet
bor malen

DEFORMATIONSZON

Viltstängslet har upphört
fladdermusar fittar sig
kring krubbet
Vårt pösmunkfetto slaggar
i sin goda ro,
som stötdämpad
av svallningar
i knubbet

SOFFPOTATIS

Solstrålen stirrar uppslukat
på Sommartorpet
I soffan såsar
liten lugn krapyl
Hör Storpötäten frossla
under jord och mull
Det ger de blanka faan i,
mina små softa hjärtegull

Genomskinlig drake

Vidlyftiga planen
Högtflygande matta
ända bort till Ängland
flight längs lustprincipen
Vindrodret vibrerar
på ryggen av en sfinx

Inuti är hemligt
eko mot madrassen
cellen vaddrasserad
infällt landningsställ

Verkligheten vilar
hängförtöjd i luften
Tvärsäker i tomrum,

hudlös drakskinnsfäll

•

Muppland, vårt schlaraffenland
Spräcklig glada cirklar
Spaningsvidd,
varsamt ledd,
Varm hand länkar stamband

•

*Är det sant
att man aldrig
är ämsam
på döden?*

Fra «Dagar expanderande zoner»

30

Vaknade tidigt, daggen låg kvar i trädgården; som en stum och okänd notskrift. Dialektiken mellan eld och rörelse. Nya kolonialiseringar inlemmas alltid med hjälp av ett förföriskt rus. Längs vägen döda hästar.

3

Olika lager av död materia i munnen; främmande också för tungan. Misstanke om stelrande tunga.

5

Tog en ny handduk ur garderoben.

6

Tillfälligt frirum, ofrånkomligen obeständigt. Påmind om kroppen; klåda, smärta, avföring.

7

Dialogen fortsätter. Jag hörde den idag. Den försöker dölja det fruktansvärda. Det finns en gräns för människors samtal.

8

De olika tidsplanen korsar varann. Kan inte längre skilja dem åt.

9

Låg länge och läste. Bombplanen som passerade; vibrationerna syntes som små krusningar på ytan av vattnet i glaset på nattduksbordet.

11

Uppe tidigt. Gick fram till fönstret, som varje morgon. Jag frågar världen, eller åtminstone den här platsen, med denna morgonritual.

13

Varje kapitulation är en oåterkallelig handling; strömmar också genom språket. Man bör hellre låta döda sig. På kvällen musslor och sicilianskt vitt vin.

17

Tingen gör stumt motstånd. Den värld som skänker dig teknologin vill ha ditt nuvarande liv i utbyte.

18

Utmattade och märkta. Kanske fångar. Som en kolonn i planlös riktning. Har tidigare sett många lidande människor inom ett begränsat fält; förnimmelsen upprepade sig: att blyxtlikt kunna urskilja reell existens och det långsamt maskinella och oemotståndliga suget hos katastrofer som snuddar vid ens kropp, och sen drar förbi.

19

Ljusbomber. Man hatar de som räddar ens liv.

20

Gick ut. I parken spår av detonerade bomber. Barn lekte i de små kratrarnas vattenpölar. Gestalter i clowndräkter delade ut leksaker. Jag noterade att leksakerna föreställde en sorts muterade varelser i olika skepnader; samtliga refererade en social konkurrenssituation.

21

Att fördriva plågan med ny plåga. Plågan har inget mål, inga intressen; men den gör ett monologiskt beteendemönster, en roterande rörelse.

22

Gick ut. Vid järnvägsstationen trängdes en stor människomassa framför huvudingången. Uppenbarligen flyktingar av något slag. Barnvagnar belamrade med packning. Gasmasker. Unga kvinnor som stod och sminkade sig.

24

Livet är nu befriat från babbel. Det väsentliga framträder med skalpellskarpa konturer. Det talar inte.

Fra «Slasher»

Du osynliga blåst förintande genom tingen och mellanrummen du fortsätter tingen. Det finns ingen återvändo. Jag är för alltid åtskild från det som har varit. Jag ska inte kunna dröja kvar och vill inte. Vektorer av amfetaminmutationer andas in. Ett vacuumsuger i riktning mot framtiden. DET FINNS INGEN OMEDELBAR TILLGÅNG TILL DET SOM VERKAR UTSAGOKLIPP MÅSTE ERFARA MER ÄN UPPHOVSMANNEN. Jag vill inte uppväcka de döda jag ska drivas av ruiner skam. Jag är knullad JA JA JA havande med negation och framåtrörelse.

Ingen vind svarar. Stamma stumma NAMNBIVNINGAR som ingen känner. De döda som diar de ofödda kreaturens bröstvårtor. Det går inte att rista in någonting i solen: inte dödsfall, inte sanning, inte vittnesmål om detta.

Jag svävar en bit ovanför min kropp min kropp på ett operationsbord ett dissektionsbord blank stålplåt. Experterna som omringar min kropp skär upp den med en strålning hörs som en dov vibration. Man har visat mig ett spel mellan skuggor och ljus och tal och ljus de döda expanderande fläckarna som ska avlägsnas. *Nu vet jag hur levandet yttrar sig* NU VET DU HUR GUD BESTRAFFAR FÖRLORARFETTON *jag blev nästan rörd över den institutionella uppmärksamheten av den bespottade sjukdomen.* Jag ser att latexhänder muterade med en vibration min öppna kropp den inre sörjan en oåtkomlig monolog. DU SKALL LEVA VIDARE JAG SKA LEVA VIDARE FÖR ATT DÖDA JA JA JAG ODLAR SJÄLVHATET FÖRAKTET MOT ANDRA HATET DEN BLINDA VIDRIGA AVSKYN MOT ATT LEVA havet förstår inte varför det inte kan dö av sina vågor.

I periferin (i arbetet med inget i arbetet med något) av denna ljumma världskrigsmåndag, där kan jag nu stanna till TICK TICK TICK TACK KATODATTACK TICK TICK TICK snabbspola och pausera samlingar av dödsblivande. Historien, jag följer nu en Hegelläsning en Marxläsning, expanderar infinit och täpper till sitt minne. Ett utsnittat ögonblick flammar till mot projektionsaggregatet. Utsagorna (som drömtexter) och avstånden som inte längre finns. Allt levande är nära. Vetande inget om datum inget något sedan något. Inget aldrig inga motsättningar.

Fra «Negativ meditation»

•

*skammen inför de döda
måste pågå*

*en verklig horisont
måste kunna skälva*

•

Solen plågar.
Jag ska inte försöka fly.

•

*nätterna
har störtats in
i absolut ljus*

*namnen utplånas
till ett
med trans-
parensen*

•

Jag tänker på dem jag önskar smärtsam död.
Jag tänker på dem som hellre ser mig död.

•

*ljusets omnimateria
orden kan
göra skuggor
och ofattbart
mörker där
skillnader död och
gränserna mot Gud
är möjliga*

*utsagorna
är inte
ett hem
men en
rörelse bort
och vidare
och tillbaka
till upprepningstvángen*

•

Det är en horisont av oändlig repetition.
Skillnader pågår.

VAD ERFAR DU?

Andras avföring.
Andras slem.
Deras uppkastningar.

Jag lever.

•

*flödet av förintelse
kan inte hållas
i handen*

•

Jag måste utplåna fantasin.
Jag måste utveckla föraktet.

•

*det oavbrutna
strömmandet
av mångfaldigad
mening genom
de febriga kreaturen*

•

Vid varje brott uppenbarar sig gränserna för Gud.
Guds gränser kan inte utplånas.
Gud har aldrig varit död.

•

*ur poesin instörtande
förintelse*

och ingenting

Fra «De territorier»

Öknen / svarar inte.

*ett platt membran
en dallrande oerfarbar
hinna är solen*

232. De dödas masker / förintas i / strålningen.

240. «T-t-tystnader-som-rispar-upp-Upprepningen.»

vi skulle bistå våra kamrater med vatten och på tillbakavägen ta med oss de döda och de sårade. Vi hade packat mulorna med vattendunkar, ammunition och en ny granatkastare. Vi gick alltid om nätterna, i skuggljuset från månen. Den här natten var dock tom på både måne och stjärnor. Men jag kunde vägen blint, och våra kamrater behövde vatten, så vi gav oss iväg

Jag vaknar
till ett kort,
dvalliknande tillstånd.
Jag noterar drömskt
den fuktiga kylan,

det kala rummet,
ljudet av insekter och
stela palmblad som
slår försiktigt mot varann.
Jag befinner mig i en oas,
omgiven av öknen, i
ett virvlande duggregn
av timglassand.

natten var ogenomträngligt svart. Man kunde inte se någonting.
Kroppens gränser mot omgivningen blev flytande. Bara kroppstyngden vid varje steg
mot marken, i ett ben i sänder, vittnade om att man ännu inte var ett med mörkret
och tystnaden. Tyngden av vapnet man bar på ryggen var sen länge införlivat med
den egna kroppsuppfattningen

*det finns
inte någon
väg tillbaka
från öknen*

Det är ett Oändligt hav av sandkorn.
Det är långsamt böljande Rörelse.
Det är utan Ursprung och utan Undergång.
Det är en slöja av Ordning.
Det är Ordningens stoff.
Det är Ordningens stoft.

mulorna var tungt lastade, kanske alltför tungt. De flåsade. Vi drog dom framåt i betset. Det kompakta mörkret blev allt mer påfrestande. Det var som att vandra i en fullständigt tom rymd. Någon undrade om också mulor har ett kroppsmedvetande

våra överlevande kamrater kastade sig över dunkarna med vatten. De var utmattade av de senaste striderna. Åtta var döda, fem sårade. Vi bad för de döda och la dom över ryggen på mulorna och började gå tillbaka. Det täta nattmörkret gjorde att man gick som i en dröm, man fick orientera sig med hjälp av kroppens minne. Jag minns den djupa tröttheten. Och tystnaden mellan oss. De sårade gnydde då och då, mellan perioderna av medvetlöshet. Men för det mesta: mörker, tystnad, ljudet av hovar och steg och mulornas flåsande andhämtning

Høyanger

Industri forebygger nød,
hjelper oss å komme overens med myndighetene.
Veiene er ikke tilfeldige.
Hydro bestemmer at gatene mister lyset.
Det blir mørkt og du har sett Høyanger for andre gang.

Industrien fyller blodårene, tankene, leieplassen, husken
med kjettinger,
båtene som kommer inn og ut fjorden.

Du leiker til du blir tretten, du er mor, du er far
du er noe annet enn det du finner opp på turen ned til
sentrum.

Det tar bare fem minutter å gå dit.
Høyanger er en liten bygd.
Det betyr at du kjenner noen og at noen kjenner deg
på lang avstand.
Du bør hilse
for du vet navnet.

Jeg går videre
og føttene er blitt lengre når enda en søster flytter
når enda en søster flytter.
Ungdommen, barndommen flytter.
Alle jeg kjenner, kjenner de hemmelige plassene
som kan ramses opp med navn:
Et tjern, en kai og et ansikt. Den oransje sykkelen
som må ha punktert og blitt kastet på tippet
og tippet eksisterer ikke lenger. Sånn er det.

Veggene og taket finnes ikke lenger, bilene finnes.
Jeg liker bilene.

Trærne gror der de skal gro. Dyrene kommer tilbake.
De gule bilene ruster nede ved elva
der toget møter dalen.
Der planlegger de en fabrikk.

Jeg og alle vennene mine står på stasjonen
med muligheter.
Telefonen ringer.
Gatene ligner optimismen
på 1900-tallet.
Jeg svarer aldri.

Den første dagen

Hele døgnet fraktes aluminium forbi de nødvendige husene, gjennom de nødvendige gatene. Utenfor dette systemet gir turbinene i fabrikken også lys til tivoliets berg- og dalbaner, hvor jeg og de andre barna samles. En gang i året klapper vi den late hesten på manen, ved slottet, som akkurat får plass på den store sletta. Når tivoliet demonteres, går vi tilbake til skolen. Vi skal på ekskursjon til fabrikken, for å lære noe om det nødvendige og om verdenshistorien. Det merkes etter hvert hvordan vi blir mer og mer utydelige overfor hverandre. Personlige først når vi rekker opp en hånd.

Gjenfortellinger

Jeg husker kongens tale, utenfor Nord-Europas nest lengste tunnel, i 1982. 7,5 kilometer lang. Tre år etter er Høyanger forandret.

I 2003, atten år seinere, er fontenen i sentrum flyttet åtte meter og det nye kulturminnesmerket står der fontenen stod før.

I 1976 bodde vi femti meter til høyre for fontenen, to år etter femti meter til venstre.

Under filminnspillingen i 1980 vasset flere av statistene rundt i bassenget.

På broen stod folk og så på den fiktive bilulykken som filmteamet hadde laget

og på broen til kameraten min som hadde Jimi-Hendrix hår.

Ambulansen kjørte forbi den røde byporten i åtti kilometer i timen, tre ganger.

Folk satte seg ofte ned ved fontenen,

delte likt eller fant på en unnskyldning for å la være.

Ting som har skjedd ved fontenen:

Ei jente skjærer seg på et glasskår.

Alle vet at faren hennes sykler, selv når han er full.

Etter en halv dag går en venn av meg over

fotgjengerovergangen

delvis fordi hans nye sykkel har blitt ødelagt.

Høyanger er finest om våren.

Jeg har to søstre som minner meg om at en gang

var jeg på deres alder.

Ved broen stod alle de som i dag er godt over førti.

Små slag

At dyrke jorden. Fjerne skægget. At 'op og då'-stå, en sidste gang. I tøjet. Blus på. Over til dig. Rejsende i små hår.
Et visitkort med
udstående, nærmest barket titel. Adresse, ikke at
forvilde. Telefonnummer, også, den linje
oprettet. Abonnement på Fremskridtet, det
tegner
man
lyst. Skruer op. Klik. Stiller om til den veltrimmede skovkant langs asfaltevigheden, fanfare,
af sted, skynd dig så længe
øjet rækker.
Over til dig.
Kommer til kort, kommer
tid. Værsgo, og forhusk mig ej, vil glemsommestider. Et møde, bytter hænder, kan til
overraskelse stadig hæve
bladet, kunne være saks, kunne være sav, kunne være økse, ikke så overraskende, igen.
Pælene rejst og trådene trukket,
fimrende. Det er en sommerdag, lader halsens læder fremstå
rødt og hvidt, i prikker. Morgendagens Mand har forladt
vuggen, vi gentager: Morgendagens Mand
er set efterladt,
rokkende. Opkald: kom op til
øret, kommer ikke
ud af
røret, kan
lege i dag.

*

Den bygger på den kommunikation vi har
Indbygget, de bette bangs
vi er skabt af og
til. Hulter til bulter. Skifter. Det lyder af
i gamle dage, men er et helt nyt
produkt af
fantasien: Støv- og gastelefonen –
for som vi altid har
sagt, vi skal til at
brænde igen. Mellem
hinanden.

Forår

Reklamationer modtages kun med morgenposten, så allerede der er du
i andres
voldhænder. Skrøbeliggrøn, umoden. Det kan man kun
beklage.
Det ender altid
med en 'Nachfüllbar™'. En meget menneskelig
misforstået udtømmelighed. Også jeg gik tidligt
til i Telsk
præcision., jeg følte mig jo som en
orm i det
æble, var endnu ikke vokset ud i
hovedet under det, i hvert fald, fingrene havde knap fundet
næseborene. Men altså, så stod jeg ligesom
død der, uden synlige
blodige beviser på at jeg havde ofret mig for friheden. Jeg skriver mig
vej: korte
linjer
fra hånden,
et aftryk af tæt beskåret
forgrening, ikke til at
spå i, men det er meget
poetisk, i overalls, foråret, i
barndommens have. Rødhovedet
falder og triller længere og længere væk
fra stammen. En tur i skoven!? Den største af alle

haver, for hvor smukt fløjter fugle og
drenge da ikke i
det lokale, i det
globale!?: worldwideweb.gjoerslev-boegeskov.dk: et traktørsted på Stevns,
op til OTTE, jeg gentager OTTE
lune retter i buffeten. Det anbefales at bestille bord
til bedre tider. Du får lidt mere af dig selv
med hjem.
Jeg ser sådan på det
og det eeeelsker mig,
spejlet. Nu om dage er vi sgu så
landsdelte, men vi har jo selvfølgelig også fået vores storhed beskåret til
middelmådighed på det seneste
par århundreder eller tre. Tænk, at kunne holde stille,
stille forår ved
Ejderen, under Dannebrog. Lydefrit.dk, jydefrit.dk, pommefrit.dk. Hvem tager sig af
Napoleon når det er forår!? Siden attenfireogtres har vi været i
vinterkrig med
os selv, så kommer du
sydfra og drømmer
om fred, forstår du
os slet ikke. Og det er ikke fordi vi er asociale, vi kommer da bestemt hinanden ved,
bag ryggen i
bestyrelserne i
genforenings-Danmark. Og jo, jeg har også været
revolutionær. Jeg misbrugte
benzin under
oliekrisen, for at haste rundt til
rastepladser, og omdøbe dem til
'Rastapladser'. Nu får jeg kvalme
af reggae, og kan knap danse
vals. Det er væmmeligt, men det var
mig. Et langtrukket liv, ja, det er lige så det knager
i knoglerne ved yderligere træk
fra nye vinde. Jeg orker ikke
flere jubelscener, hvor nogen

i den grad har fået
ret. Muren er faldet, plankeværket
malet, naboen klipper
stadig sin side af hækken
skævt. Men vi har da lært, at man ikke skal græde
over spildt mælk, når bare den er
langtidsholdbar, den holder sig lige godt uden for
sæsonen, undskyld, kartonen. En lille hvid sø. Langtidsholdbar. Hvad siger du? Er det mig
der er ved at smelte. En anderledes form for
'kalkbrud', siger du!? Er det det
du siger!? Jamen, så kan vi da more os lidt over det, på min bekostning. Jeg
giver. Men det er da godt, det er forår, så behøver man ikke selv tørre duggen
af panden, og pilen jeg fik
plantet
i dåbsgave, så jeg altid kan kende min
næsetips retning, fungerer jo også fint som
dræn. Jo jo.

*

Vi har ofret en
time, for at få mere
lys og alligevel
regner det. Men vi skal nok klare den, jeg har en plan: du løber
ind med frokosten, så ryster jeg
dugen for
dråber og krummer, og så dækker vi
op i udestuen.

SJETTE TIL HØJRE, SJETTE TIL VENSTRE (FRA MIDTERDELEN 'KA' DU LEGE!?) – OGSÅ KENDT SOM 'BOGEN I BOGEN')

Hvis vi bare lytter lidt mere til hinanden, ikke!? Både forskellene og enigheden ligger jo i nuancerne. Tag nu min nabo. Jeg beskyldte ham engang, sendte tydelige signaler, ansigt til ryg, for at være uniform, med al den usexede, monotont pumpende dansemusik, stangtøj og byturstossierier torsdagsforlænget weekend efter torsdagsforlænget weekend efter ... Men så. En formildende ustadighed er det da, at vide, at han også nyder at blive slikket som en kvinde. Fra testiklernes buskede, stenede og knoldede bakker, over mellemkødets bløde mos, til anus' snævre hule. Trang til orden: 'ordenstrængsler'. Sans for orden: 'ordenssansninger'. Blot for at illustrere at jeg ditto har mine særheder: ordspil, og så selvfølgelig landskabsmetaforik. Og at han også kender dem. Den mig der gemmer sig i dem, bag ryggen. Jo, vi kender hinanden, ud over det afmålte, sky 'goddag' på trappen, for jeg har lagt øre til vægge, og læst op for dem af epos efter epos efter ... Og ifølge al rimelig akustikballistisk sandsynlighed, kan han ikke have undhørt sig, ligesom jeg heller ikke har været uinteresset i hans og skiftende pigers lørdagsslik. Hans klynk, som svar på hendes »er det godt sådan!?« Jo, vi kommer ikke

helskindet ud af det
med hinanden. Respekt. Så fantastisk forskellige. Fuldstændig
enig.
Tag nu min genbo.
Én af dem. Hun står helt tydeligt i sin stue gennem
kikkert. En let forskrining med højre pegefinger
cirkulende, så står også det i fokus og klart, at hun har et
problem, med sin
kondicykel, at hun bestiger
den på alle tider af døgnet og i lang tid ad gangen. Og det er jo ikke det vilde
ridt, vel!? Det nærmer sig, snarere end kødets,
knoglernes lyst. Gennemlyst, selv af sparsom
oplysning. Hun er skind og ben, og hun er
tør, det må man gå ud fra, og derfor kan man ikke engang komme
hende til undsætning med
paraplyer. Hun er som en kiks, skrøbelig. Hun er ikke som en kiks,
sugende. Snart er hun slet ikke som noget længere, knap et
skoleeksempel på en
diagnose. Sådan bevæger og
sulter hun sig altså også ud af
statistikkerne, og i hvis interesse så, må man spørge, kan hun som
gennemsigtig påkalde sig? Jeg er i hvert fald for
videnskabeligt
højt
anlagt.
Tag nu min overbo,
den blonde, som man kan møde
på trappen, tilfældigt
naturligvis, både som hæret og
hot, på en
manisk måde. Således omskiftelig, finder jeg ingen
hvile i hende, naturligt nok. Hun afspiller satans
højt, ofte en af disse forfærdelige 'now, that's what I call music'-cd'er, igen
og igen gennemspiller hun altså bestemte
udspillede
stemninger fra sit liv, åh, sikke
'patosserier', og sikkert i forsøget på at overdøve sin nuværende
status af blot
overlevende, sidder hun fast i et banalt
skema, uden
frikvarterer fra klichekundskaftimerne, som de ellers højlydt
pjækker fra på skolen
over baggården, og måske er det, i og fra virkeligheden, de skrigende,

legende børn hun prøver at overdøve, jo, og man vil jo gerne aktivt afhjælpe
disse sorger, disse alskens -løsheder, og derfor overvejede jeg at
stjæle et til hende, men i fantasien trådte hun
bare over barnet
på dørmåtten. Tørre sko, vaske hænder. Heldigvis
havde ingen orden nok i deres vildeste
fantasi, og jeg blev aldrig behørigt
takket. Sikke et mareridt, ellers. Men hendes
orgasmer er nu det værste ved hendes
væren: ingen knagen, prusten, stønnen, dunken, blot
et pludseligt »Åh!« og så
slut. Se, det kalder jeg
ensomhed. Det tyder på minimal aktivitet, tyder på at bevægelsen
og 'elskeren',
begrænser sig til
hjernebølgernes oprørte hav, mens hun, i virkeligheden, bare rager
uberørt rundt, som
afskumfødt. Og det er da slemt nok at ligge på ryggen på sengen med
en over sig, men at ligge på ryggen på sengen med
ingen over sig, værre. Tag nu mig.
Tag mig.
Nu.

Fra «Solaris korrigeret»

/

SOMTIIMS ven aig ne svefn drauma kan,
aig draumen ein simpl, silly draum.
SO er den: AIG imago meg self
lefa innside ein astroide
vid hundre odder humans,
reisen vekk fra System Sol,
ne meir moons.

FOR all tiim
onli fara out.

VUL det einsamme
i uss da fersvinna?
NE point ou naa out til,
ne point ou gaa back til.
NE lengt meir.
SOM guder vul wi da lefa,
draumande om all
crying ovfr ne.

/

KOMMEN du vid meg?

/

OR den dagen wi
andr signals merk,
kan henda via micro-VV-speigelen
som om 340 age
til interstellar space ska komma,
ampliferingen all ljus og gravitation
fra outside.

VUL dessa signals
da bli som gudars tekn?
VUL wi da faa old gudars
meining back? DESSA tekn,
fysical-faktical,
men for all tiim skild fra uss,
af tusen age og spaces.

IMPOSSIBL-FACTICAL!

OG oren eigen signals?
VUL dei self bli som fra gudar?
KAN henda? MEN ne for dei vesen
som existen befor uss
or existen an sama tiim som uss.
NE, onli for vesen tusen age
eftr uss vul oren signals tyda noko ...
ERGO: GUDARS gudar
i infinit linja.

/

WAT ne fersvinna kan,
er gravitationen. GRAVITATIONEN
existen ovfr all distans fra mill
sol-agen away
og strikt back til uss.

LITL so litl, veik so veik,
men ne zero. GRAVITATIONEN
er det minsta wi kan stola an.
DEN er den onli total

kommunikationen i univrs.

DEN arbeiden ogso i uss.

ALL haf wi

gravitation-

kroppar, tick tock

i oren celln og knokl.

ALL wi arbeiden, all wi spiik: gravitationen.

VEN wi love og hatr: gravitationen.

SOMTIIMS Shiri smerts meg

vid bad bad ord. DET er ogso gravitation.

GRAVITATION er for Shiri

ou fylla up noko emti

i hennar self, vid wat hu kan grafa

out af meg

vid bad bad ord.

OG aig exist litl emtier

ven Shiri da seer an meg,

og aig graviteren mot Shiri.

/

SHI ... ein vett, glinsen

dyr

seer an meg, fra kaien

reit vid robot-telten min.

DYREN must up fra seaen haft

kommat. EIN oter den must vera.

DEN staar der vid skinnande augr

i veik, dusti morgning-ljus.

SO big den er!

SELDAN so big dyr i fri ou see.

FUGLAR og hundar smaa.

MOSKITO mang naw an hot hot sumar.

OGSO smaa katz exist fri.

DEI kryssar sirkel an sirkel

i siddden, ogso gjennom organic 3.4 og 3.5,

forbiden kryssar, undr sonar-
system og over hoy murar. DEI er ne-
existensen,

lefande som ne-
subsummert outside
ein kvar organic, leikande
i det vilde grasset

millom sonar.

DEI er dyr absolutt! MEN smaa.
ELEFANTEN er forts biggast,
seifat i zoo. MEN deirs kroppar
impossibl som fri.
EXPERIMENTA Afriq feilat.
EXPERIMENTA Canada feilat.
MEN er elefanten

difor vakker?

OR er den onli
ein forolda, big klumsen kropp,
den elefanten wi syns so om,
nostalgic syns so om,
midt i ein vorld af oren eigner eleganten kroppar,
svummande i electric
intelligenten pico-
materien.

/

SKUGGAR wi kallar dei.
SKUGGAR backom
all konstruktion, production
all nummer, namn
og ideo. DEI lefr
i deirs eigna sentrum (i organic 3.4 og i linkad parts).
DEI bevegen seg onli blant kverodder,
tenkande onli
i deirs eigne tank. PUST onli

i eigen pust. DEI er novledg-
humans, vid staerkar pow enn all areal-
og materie-eigare. DEIRS pow
ar unbegrensat, dei seis.

SEIS: "WI grav i framtiim
og wat wi find af pow
er all wat framtiim som pow er!"
DEI matar og matar uss
vid deir unbegrensat pow, dei seis.

TAKK so byr!

FOR aig spor:
WAT er novledg ven
ein ne veit og seer
wat novledg mein og er
outside
eins eigen skugge?

/

GREASE er wat aig haf
an mine hendr denna morgning.
GULSVART glinsande grease
fra miner robot-
arbeidern, fra deirs beltfoot,
arms og linkgreip. AIG love
miner rektangl-robots (1200 x 400 x 350 mm)!
OLDA og simpl-mekanical som dei er.
DEI er ne onli part af modern modell-
novledg. DEI er ogso part af old sea,
af old pipes og old grease.

DEI arbeiden
i unbegrensa links, miner robots,
so om ein af dei sku i error gaa,
ein odder kommen, erstatt. DEI er lik maur,
onli konstruktet.
ALL er linka til kverodder.

OG dei til meg, lik aig til kloakk-
pipes undr bridge via dei,
og aig via dei og kloakk-pipes
til odder humans.

MEN vidout grease
miner robots vul for lengst haf stifna ...
GREASE er links total!
FOR greasen glinsen og glossen
i all flatar
gluen og gliden
i all links og vehickel
og greasen gefr all veksande skinn og life.
DU human, so greasen
ven du born!

/

KAN hugs:
AT nokon bar meg ovfr skuldr,
kan henda far
halft i svefn, halft vakn
bar meg gjennom hoy, bolgjande grass
tidli morgning vid vitt ljus
og miner armr hengd ned,
merkat dei so tunge
som om grass trakk i dei,

electric

greip eftr meg, som om all grass vul ned
meg taka, hafa meg, stela meg
so tung, so tung aig var
og aig ku stola an grasset
som aig ku stola an skuldr
som aig ku stola an all af tyngd
og ein old, gul hus stod der fram
millom trer, ein hus
vid den varm melken i krus aig sku faa.

Skrøbelige voldsmænd

Så føl dig frem, min skeløjede ven. Landsbyen, du kom til er abstrakt og formiddagen. Naboen hælder varmt vand over bilens rude, du vågner med et åbent sind
Søen frøs til den 11.2. Svanerne var allerede fløjet
de lød per, de organiserer mine drømme og privatøkonomi
Har jeg andet? En ren skjorte, lyseblå som himlen om morgenen
og du kalder inde fra huset. Kan du i det mindste se
en hånd for dig? Jeg glæder mig sådan. Venlig hilsen

(Første digt fra I morgen findes systemerne igen, fra afsnittet 'Til læseren')

Om politik og poesi, og om umuligheden af at stå med ryggen til sig selv. Lars Skinnebachs anden digtsamling I morgen findes systemerne igen, er i Danmark blevet præmieret af Statens Kunstfond og har udløst Klaus Rifbjergs debutantpris, og derudover en række meget blandede anmeldelser. Hvad er det egentlig bogen vil?

1. Om modtagelsen og politikken og kritikken og jeget

Da Lars Skinnebachs anden digtsamling *I morgen findes systemerne igen* udkom sidste år, affødte det en del røre i den litterære andedam. Ikke mindst fordi forventningerne til Skinnebach var høje, efter den kritikerroste debut fire år tidligere med *Det mindste paradys*. Da toeren endelig udkom, var modtagelsen blandet – Lars Bukdahl (Weekendavisen) og Lillian Munk Rösing (Politiken) var begejstrede, men en god del af de resterende anmeldere var skeptiske og syntes at have svært ved at finde ud af hvordan de skulle læse bogen, om den overhovedet kunne læses. Dog var de fleste enige om at bogen var et forsøg på at bedrive en art 'politisk' litteratur, men ikke alle fandt forsøget lige vellykket. Erik Skyum-Nielsen skrev i Information at bogen lukkede sig om sig selv i ren og skær menneskeforagt, og Niels Lyngsø kunne i Politiken ikke finde ud af hvad det egentlig var bogen ville. Følgende indledte kritikeren Tue Andersen Nexø og forfatteren Martin Larsen en lang samtale om netop

det på webloggen *Udpost*. Hvad skal man stille op med de mange selvmodsigende udsagn og den tilsyneladende abstrakte kritik af 'systemet'?

Lillian Munk Rösing har brugt den metafor om at læse *I morgens findes systemerne igen*, at det er som at lytte til en radio, hvor man hele tiden skifter frekvens. Det der har virket provokerende på mange anmeldere, har netop været uafgørligheden i digtenes udsagn – hvor kommer de fra, er de løsrevet fra deres kontekst eller hvad? Står forfatteren ved det der bliver sagt eller tager han afstand fra det; har vi at gøre med ironi eller dybfølt patos?

Svaret på dét spørgsmål får man ikke – digtenes udsigelse findes et andet sted, et hverken-eller hvor det ikke giver mening at tale om 'sandt' eller 'falsk'. Om at 'mene' eller 'ikke-mene' noget. Det er som om Skinnebach siger: disse udsagn er i verden, nu, ved siden af hinanden, lad os prøve at høre hvad de siger. At Digteren bag, den autoritative forfatterinstans, ikke samtidig lægger klar afstand eller ubetinget slutter sig til udsagnene, kan virke forvirrende, for hvad skal vi stille op med det hele, hvis det 'bare' er noget 'nogen' siger eller kunne have sagt? Kan man tage det alvorligt? *Skal* man tage det alvorligt?

Overordnet indeholder bogen en række tråde eller temaer, der bliver ved at dukke op og genkomment væves ind i hinanden, hvorved der også opstår en art kronologi; et barn bliver født, årstiderne skifter, en lungesyg (far?) dør, der er meget trafik og kærlighed og sex, og en dyb indignation eller vrede, der mere eller mindre retningsløst går løs på 'systemerne' og 'politikkerne.' Bogen arbejder blandt andet i fragmenter eller ophuggede sætningsstumper, ord der kommer forskellige steder fra. Eller måske netop kommer fra det samme sted – fra 'forfatteren' bag – men tilhører domæner der traditionelt er tydeligere adskilt, indfald og udfald, erindringer, børnesange, mundheld og datoer side om side.

En mere 'traditionel' og 'politisk' poesi hviler ofte på en form for autoritet, der 'forankrer' udsagnene et konkret sted i verden – nemlig hos forfatteren. Men udsigelserne hos Skinnebach er hverken dybfølte eller ironiske men begge dele på én gang, de kommer ikke fra det samme stabile sted så at sige, og derved mister de (og giver helt bevidst afkald på) den autoritet, der i høj grad er konstituerende for det man kan kalde 'centrallyrik':

Ved centrallyrik forstås der monologiske tekster, i hvilke det lyriske subjekts stemme forlenes med en høj grad af autoritet og autenticitet, og i hvilke dette subjekt figurerer som det entydige centrum i et poetisk univers, hvor alle betydningslementer er samstemte.

(Stein Larsen, 145)

I den slags centrallyrik Peter Stein Larsen ovenfor beskriver, kan man som læser ofte og i høj grad forholde sig til de udsagn der måtte være i sådan et digt, som udtryk for ihvertfald en holdning man kan diskutere, men hvad skal man se Skinnebachs ord som udtryk for? I *I morgen findes systemerne igen* er der tilsyneladende flere stemmer på færde, det er svært at få hold på det lyriske jeg, på hvem det er der taler hvornår, forfatteren Lars Skinnebach stiller sig i hvert fald ikke entydigt i centrum som den talende, der, som en anden dirigent, samler verden i det yderste af sin taktstok, som der står et sted. Tekstens betydningselementer – skønt der er mange genkommende motiver og stilistiske figurer, samt en nogenlunde konsistent 'tone' bogen igennem – er svære umiddelbart at få indarbejdet i en form for hierarki eller 'meningsfuld' organisering i forhold til hinanden. Det hele er der tilsyneladende samtidig.

Lars Skinnebach selv mener ikke der er tale om flerstemmighed eller fragmenter. Ved en debat om den yngre litteratur og dens engagement, afholdt på Københavns Universitet i oktober 2004, sagde han at bogen tværtimod er et forsøg på at skildre et troværdigt jeg, et jeg der ikke kan skelnes fra institutionerne; »Et jeg der er noget større end man er vant til at se i poesien.« Et jeg der strækker sig *udover* den snævre idé om hvad et jeg er og kan i en poetisk tekst. »Jeget er også byfornyelsen« sagde han blandt andet, dog uden at forklare det nærmere.

Uanset om man opfatter stemmen eller stemmerne i *I morgen findes systemerne igen* som udtryk for et stort eller et splittet jeg, eller for mange forskellige stemmer og diskurser der blander sig, kommer diskussionen let til at dreje sig om hvad det *betyder*. *Hvordan* det betyder. Og i den forbindelse, er et af de grundlæggende spørgsmål tilsyneladende – i hvert fald når man skal tale politik og systemkritik - hvorfra kritikken kommer. Hvad den er hængt op på. Om man kan tage den alvorligt. Er Skinnebachs bog så 'åben' at den kan betyde hvad det skulle være, fordi den er så forhippet på ikke at 'betyde' på en traditionel, mere entydig måde, at den ender med ikke at betyde noget som helst? Den indeholder lige så lidt et samlet og samlende udsagn, alle de andre udsagn i bogen kan indordnes under, som en tur op og ned gennem radiofrekvenserne gør det. Men forskellen på sådan en radio og sådan en digtsamling er vel, at bag sidstnævnte er der en bevidsthed, der – som udgangspunkt vel velovervejet – har udvalgt hvad vi skal se og høre. Hvilke 'holdninger' kommer til udtryk i bogen? Mange forskellige - eller måske slet ingen. Man kan jo sige så meget, og »De viser så meget i fjernsynet«, som der står på side 16. Måske er forfatteren 'træt' af holdninger – men er det så 'kritisk' eller består 'kritikken' netop i det?

Til dette problem melder sig et andet, nemlig den gode gamle form/indhold-diskussion: Lad os sige vi har et digt, der rent tematisk kritiserer en regering, men som i formen er konventionel og regelbundet – så ville Adorno-disciple altid kunne gøre gældende, at digtet på alle måder spejlede, reproducerede og bekræftede den gældende orden, uagtet dets prisværdige kritiske bestræbelser. Omvendt ville et digt, der i sin form brød med alle kendte skabeloner, kunne udråbes til at være eminent kritisk – fordi det sætter vores analytiske apparat og vores kritiske sensibilitet i højeste alarmberedskab, og dermed alt andet lige bedre end det blot tematiske digt bereder os på at være selvtænkende borgere. Her ville indvendingen, blandt mange, kunne lyde at obskure eller esoteriske formeksperimenter notorisk ikke har haft skyggen af politiske effekter

(Zangenberg)

Mikkel Bruun Zangenbergs diskussion af hvad en politisk tekst er, indkapsler vel for så vidt meget fint den kritik Erik Skyum-Nielsen, Mai Misfeldt, Niels Lyngsø med flere har rettet imod *I morgen findes systemerne igen*, ligesom den måske rammer bogens eget projekt. Hele diskussionen af uafgørligheden, om kritikken ikke mister sin brod, ved ikke at have en autoritet bag der tilsyneladende står ved det sagte, rejser et andet og mere generelt spørgsmål. Nemlig om der virkelig skal et selvidentisk subjekt til, for at en sætning opnår status af denotativt udsagn »om« et forhold i verden? Ja, før vi overhovedet gider at forholde os til den?

2. Om læsning og oplæsning og om at stå med ryggen til sig selv

Flere af de danske forfattere der fik deres gennembrud i 60'erne og 70'erne oplever i disse år en fornyet interesse. Det er blandt andet folk som Johannes L. Madsen, Per Højholt, Peter Laugesen, Klaus Høeck, Dan Turéll og Ivan Malinovski. Hos mange af de forfattere er der flere steder et inkluderende, approprierende formsprog, der blander det formelle eksperiment med en 'hverdags-sfære' og en interesse for 'virkeligheden og 'samfundet'. Blandt andet i Ivan Malinovskis digtsamling *Romerske bassiner* (1963), der på mange måder kunne være det direkte forlæg for *I morgen findes systemerne igen*. Ikke mindst digtet 'Sex og samfund'; der indledes, som hos Skinnebach (og Baudelaire bag det hele), med en (patroniserende?) henvendelse til læseren (»Uvidende læsere!« (Malinovski, 42), »Nye læsere kan stå af her« (Skinnebach, 12)), der er graviditet og trafik, veje, sex, samfund som sådan og demokrati i særdeleshed, og (ud)råb til/af embedsvæsnet:

Talentløse statsministre! Statsansatte bøller! Velkommen også I!
Velkommen!

Velkommen, I embedsmænd der kun evner at betjene et par
knapper, en telefon, velkommen.

Tak for det lidt.

(Malinovski, 43)

Er det dødsangsten, der får os til at vedtage love
som får vores liv til at imitere livet
i de mest rigide dødsriger? Lovgiverne, regelmagerne
og værdisætterne, lad dem administrere en forlystelsespark
for døende. Jamen, det er jo det de gør.

(Skinnebach, 15)

Både hos Malinovski og Skinnebach er det det abstrakte SYSTEMET som sådan, ikke nærmere konkretiseret, der langes ud efter. Også *Romerske bassiner* fik en blandet modtagelse, og blev endda erklæret mere eller mindre ulæselig visse steder. Torben Brostrøm skrev om bogen i Information: »Det bliver en poesi, der helt patetisk udleverer sig som offer for sin tid. Patetisk også derved, at Ivan Malinovski med sit talent sagtens kunne have skrevet lyrik i stedet for den antipoesi, om han havde valgt det.« (Rønhede) – det lyder næsten som en sampling af flere af de anmeldelser Skinnebach skulle få næsten fyre år senere.¹

Der er mange eksempler på at den nyere danske litteratur igen tager en drejning i retning af det 'etiske' eller 'politiske', hvad man nu skal kalde det. En uhildet interesse for hvad der foregår i verden imellem mennesker i det domæne vi sædvanligvis forstår som det 'politiske'. Altså noget med politikere, fart- og nationalgrænser, indvandring, hungersnød, racisme, krig, demokrati, køn og den slags. Man ser det blandt andet hos forfattere som Katrine Marie Guldager, Marius Nørup-Nielsen, Martin Glaz Serup, Lars Frost, Peter Laugesen, Klaus Høeck, Ursula Andkjær Olsen, Claus Beck-Nielsen og Lars Skinnebach.

Meget af den mere traditionelle 'politiske' litteratur (her primært lyrik) – som fx Guldagers *Ankomst*, *Husumgade* (2001), Serups *Borgmester Gud* (2003), Andkjær Olsens *Atlas over huller i verden* (2004), Nørup-Nielsens *Alle tiders barn* (2004) – kommer gerne med et mere eller mindre samlende blik på verden, som bogen derved billedlig talt står udenfor og betragter. Der præsenteres ofte en kritik man langt hen af vejen kan være enig eller uenig i. *I morgen findes systemerne igen* forsøger at stille sig *et andet sted*, ved også samtidig, i samme bevægelse som 'verden' glider ind i digtets optik, at vende blikket indad, at være noget i, at sige noget i verden, fra

et eller flere punkter under konstant transport, forskydning, bevægelse, i stedet for kunstigt at fokusere, stå stille, og sige noget *om* verden.

Måske er det netop denne væren i verden der accentueres i Skinnebachs konkrete oplæsning af bogen. Her illustreres det - i et særegent, hæslende tempo, der i sig selv må siges at være en fysisk bedrift - hvordan tekstens mange skift og glidningerne fungerer glimrende (og i høj grad lydligt i de mange allitterationer), på trods af at man næsten ikke kan høre ordenes 'indhold' i den massive speedsnakkende strøm. Det man *kan* høre, når man knapt at 'fordøje' før man er videre. Teksten fungerer i oplæsningen som en slags kværende (bevidstheds)strøm; de forskellige tråde, diskurser og brokker væver sig uhindret ud og ind af hinanden. Det er ikke noget problem at tingene kommer forskellige steder fra, at de ikke betyder så enkelt eller peger entydigt i en bestemt retning. Måske man kan sammenligne oplevelsen med dette tænkte eksempel: at høre eller læse *stream of consciousness* for første gang, når man er vant til opbyggelige, kronologisk fremadskridende udviklingsromaner? Som at radioen er tændt mens fjernsynet kører og man tænker på noget og taler måske med nogen. I dagligdagens sproghav, har vi intet problem med at skifte niveauer, zappe eller befinde os flere sprogsteder samtidig, det er ikke svært at sortere, at finde ud af hvad man vil forfølge, hvad man kan glemme nærmest øjeblikkeligt – det dukker måske op senere – men er det ikke også sådan Skinnebachs bog prøver at arbejde, og er det ikke blandt andet derfor det kan virke umuligt eller omsonst at lede efter bogens endelige 'udsagn', eller hvad man vælger at kalde den slags, der ikke findes i livet, i virkeligheden, og som man måske derfor leder efter i kunsten? Jeg tror Skinnebach – som mange før ham – forsøger at udjævne eller til en vis grad ophæve skellet imellem 'kunst' og 'liv' (læs: 'virkelighed'), det hele fylder allerede alt, hvorfor skulle det ikke også gøre det i skriften?!: »Jeg tror ikke noget menneske, mystiker eller oplyst hund/kan opleve verden større end jeg: Den fylder allerede alt« (s.18).

I en af de mulige læsninger man kan mobilisere af *I morgen findes systemerne igen*, ved at læse spredt og ikke ville have alting til at gå op, kan man sige at bogen gestalter eller efterligner eller forsøger at åbne op for en slags fænomenologisk verden i teksten, der former en umulig kritik af de tilsyneladende selvorganiserende systemer, der altid allerede findes før enhver analyse eller accept af dem. De tilsyneladende afpersonaliserede, objektive moderne krige, der bliver ligeså selvfølgelige og evige som vejret, der »er en konstant, jeg mener forestil dig/et ikkevejr« (s.12), som verden vel også er en konstant. »I morgen findes i morgen igen« (s.33) i tidens eller verdens system, man kun kan tilpasse sig. Det kan være

svært at sige noget fornuftigt om disse systemer og netværk, svært at være i dem – »Sig noget fornuftigt om om stjernerne f.eks.« stammer digtet på side 11; »Vi kunne ligge længe og kigge på dem/for ikke at se dagen i øjnene«. Der er mange drømme og ønsker, ønsker om ønsker, mange varsler i bogen. Er det hvad vi har at stille op imod Systemerne; vores drømme, vores privatøkonomi (som edderkopperne også organiserer i deres systemer) og vores lyseblå skjorte, et personligt stykke tøj, der *måske* giver os en plads i den verden der er vores? Lyspunkterne er stort set private, det er duet, det er datteren, det er skjorten der lyser op midt i den indædte, udbrændende og også underligt retningsløse aggression der præger bogen. Det er de små ting i den store verden der holder sammen på det hele, som det også var tilfældet, helt ud i titlen, i *Det mindste paradys*. I den optik ligger der måske også en dobbelttydighed gemt i enjambementet her: »kan du i det mindste/se en hånd for dig« fra bogens indledende digt, der leger med talemåden om ikke at kunne se en hånd for sig. Det er i det mindste man bliver synlig for hinanden.

»Man mangler vilje til at stå op af sengene, man mangler mod/til næsten alle følelser« (s.24) Sådan lyder de sidste vers i digtet der begynder »Man må være villig til at mislykkes.« Digtet efterlyser desperat en ambition i det vi kalder det politiske, i det vi kalder humanisme, i livet, både på makro- og mikroplanet.

Du vet redan tillräckligt. Det gör jag också. Det är inte kunskap vi saknar. Vad som fattas oss är modet att inse vad vi vet och dra slutsatserna.

(Lindqvist, 9)

Med det credo, der kommer igen og igen bogen igennem, begynder Sven Lindqvist sin undersøgelse af racismens idéhistorie *Utrota varenda jävel*, og som jeg læser det, er det næsten det samme der står i Skinnebachs citat ovenfor. Men udover efterlysningen af *mod*, og den implicitte opfordring til modstand, ligger der også en knugende skrøbelighed i dét citat, en desperation og en gennemgående følelse af at være fanget og ufri, der gør den talende til en af de skrøbelige voldsmand, sensibel som en aktie, Lars Skinnebach skriver om. Det fangenskab, er det det de forskellige 'systemer' udgør? Systemerne er her altid allerede, det er ikke muligt at få et barn uden man skal tage stilling til et eksisterende udefrakommende system; »Hvad er kriterierne for god opdragelse?« (s.28). Man fødes tilsyneladende ind i det, som man fødes ind i en krop man ikke føler sig tilpas i. Det synes hverken muligt at tilpasse sig eller lade være, lige så lidt som det er muligt at stå med ryggen til sig selv, uanset hvor meget man end prøver.

1 En anden oplagt – og nulevende – åndsfælle er den tyske dramatiker René Pollesch. I stykket *Byen som Bytte* (2001, da. 2003) er det umuligt at skelne individet fra systemerne, privatlivet fra arbejdslivet, og alle dele af livet er reduceret til en art servicevirksomhed. De privilegerede (hvide mænd) forsvare deres privilegier. Pollesch anses for at udgøre en del af 'det postdramatiske teater', som den tyske teoretiker H-T. Lehmann har navngivet. Det postdramatiske teater er blandt andet karakteriseret ved at der »(...) gøres op med det litterære teater for så vidt, at traditionelle dramaturgiske kategorier som handling, fabel og dramatisk illusion erstattes til fordel for collagen, montagen og fragmentet. Ydermere er de postdramatiske former karakteriseret ved at have forladt en klassisk mimesis-logik, hvor kunstværket repræsenterer en bagvedliggende 'mening' – en 'mening', som inden for det traditionelle litterære teater typisk har udkrystalliseret sig i en tekst, der så at sige kommer før og determinerer den sceniske opførelse. I stedet præsenteres publikum i det postdramatiske teater for en række sceniske handlinger, som det er op til den enkelte tilskuer at tilskrive betydning. Den sceniske opførelse ophører med andre ord med at referere til et 'bagved' i form af en på forhånd givet mening for i stedet at pege på sig selv og sine egne sceniske handlingers realitet.« (Gade)

LITTERATUR:

Lars Bukdahl: 'Deponér din vejrtrækning her!' in Weekendavisen, den 7/4 2004

Solveig Gade: 'Politisk teater i en postdramatisk tid – pop og aktivistisk tænkning hos René Pollesch' in Politisk teater – gensyn og genopfindelse (Red. Lisbet Jørgensen, Mary Hviid Petersen og Solveig Gade), Forlag ved Institut for teatervidenskab, 2005

Martin Larsens weblog Udpust: www.zonet.blogspot.com

Sven Lindqvist: Utrota varenda jävel, Albert Bonniers Förlag, 1992

Niels Lyngsø: 'Privat, politisk, poetisk?' in Politiken, den 3/4 2004

Ivan Malinowski: Romerske bassiner, Gyldendal, 1963

Mai Misfeldt: 'Et flakkende blik' in Litlive.dk, april 2004

René Pollesch, 'Byen som Bytte' oversatt af Morten Koefoed in LUJ 1+2, 2003

Nikolaj Rønhede: 'Den anden tradition – over there', upubliceret artikel

Lillian Munk Røsing: 'Den lyttende digter' in Politiken, den 1/5 2004

Peter Stein Larsen: 'Genreeksponier' in KRITIK 168/169, Gyldendal, 2004

Lars Skinnebach: Det mindste paradys, Gyldendal, 2000

Lars Skinnebach: I morgen findes systemerne igen, Gyldendal, 2004

Erik Skyum-Nielsen: 'Betydninger taget med kejsersnit' in Information, den 23/3 2004

Mikkel Bruun Zangenberg: 'Kontrafaktisk fascisme' in Litlive.dk, november 2004

Jeg tror ikke på fragmenter, de styrter ud
over Storebæltsbroen, af uheld, ved uheld
personificér dem eller gør dem til selvmordere
i en tæt skov. Det er billigt at kende sig selv
mellem Sjælland og Fyn. Har du mon samvittighed nok
til et helt liv? Menneskene er mer talrige end lus
Side 22. Har du en plan? Noget med det uendelige
Motorvejene ligner floder, som kun de døde kan krydse
Er det dødsangsten, der får os til at vedtage love
som får vores liv til at imitere livet
i de mest rigide dødsriger? Lovgiverne, regelmagerne
og verdisætterne, lad dem administrere en forlystelsespark
for døende. Jamen, det er jo det vi gør. Der må være en dag
og en bedre vej til Tistrup. Side 23
Husk altid hvor du er kommet til og sæt ingen mærker
Jeg må gøre alt, jeg må være det hele
At pisse skræmmer de onde ånder væk
At have en lyseblå skjorte på

En fisk sprættes op på køkkenet, han kender dens involde
de lover statens undergang og en stor lykke
Der er for megen ulykke i huset og vinteren, kulden
gør den væggene mere nærværende?
De viser så meget i fjernsynet, hvorfor elsker vi
løgnen? Jeg kan ikke leve uden dig, du ved, de trompeter
Jamen, så blev det alligevel vinter, uvirkeligt og jeg lovede
altid at ville holde dybden i mine strejfture
Husk dine sikkerhedsinstruktioner. Man kunne måske
redde en færge fra at gå under. Elfenbensmåne
Natten er følsomme fingerspidser, de spiller fermt
på din selvopfattelse. Hvorfor ikke tage velfærden på sig?
I stedet for at finde dybder i ... Strammer det? Kan du holde takterne
i det højeste politiske mål. Gør nu befolkningen
til orkester, et hvilket som helst. Ingen ansvarlige
kan se en lav levealder eller manglende uddannelse
som positive værdier, siger man. Kunne man også sige
Ensret befolkningen! Han ligger og venter, den lungesyge
på at endnu en følelse skal gå under. Det er så spørgsmålet
hvornår. Du kalder dine hunde til dig. Jeg svarer
Mennesket er grimt

At følge vores natur i de gamle kolonier. Senere fik vi drinks
på dækket og natten var en ukendt bedøvelse. Vil du med?
Du skulle have været der. Så tog vi hjem. Mennesket
er en svulst der først nu begynder at forstå
den er en sygdom. Tænk dig om. Igen? Nej, tænk dig nu om
Tak for arrogant betjening. Hvad er der at sige efter det?
At mit sind er legesygt i dag. Og ellers, at følge vores natur
vores naturlige tilbøjeligheder er vores undergang
Slæk nu på sejlene. Nattehimlen oplevet af en blind
Det gik for hurtigt. Man må bevare høfligheden over for sine nærmeste
til det sidste, lige til det sidste. Hvor længe har du igen?
Jeg tror ikke noget menneske, mystiket eller oplyst hund
kan opleve verden større end jeg: Den fylder allerede alt
Nostalgi er en degradering af følelsen
Ethvert følelsesudbrud er en degradering af følelsen
Du vil ikke være evigt til grin

I morgen findes systemerne igen, kommunen
Regelmæssig søvn er helbredende
Immunforsvaret holder parade i dag. Ah, jeg er så frisk
Det er en vederkvægelse. Det er en lise. Det er stadig nat
i de små hjerner, de ryger hash i husene, i lejligheder
Uendelige vinter. Eller uendelige sommer. Eller hviler sig
i røde blodlegemer. Kære, kan du høre dem drømme
om et bedre liv? Der er stille på slottet. Din
Din røv er så holdbar, fast, hold så fast
vi knepper og vi kneppede. Han sneg sig til at se
den lovgivende forsamling, helvedeslyset. Jeg ejer verden
jeg er ingen. Kan du høre om festen fortsatte?
Smagen er den fundamentale åndskvalitet
Jeg bryder mig kun lidt om sandheder. Poppelgade, Poppelgade
Her kommer min selvbiografi ... Nej, hvor er det dejligt
At erindre, det smager dejligt
Det er min stille åndedræt, der får verden til at lyde

Du har vel et instinkt for dygtiggørelse, forfinelse
Af og til avler instinktets nyttevirkninger, uhæmmet
som i videnskaben, teknologien, andre gange farer det vild
Du tænker. Det er allerede tænkt af dværgchimpanser
i lingvistisk fangenskab. Du lærer sprog med symboler
på pegeplader. Solen ind ad vinduet, forfædrene
de rituelle, der blaffer i baghovedet, som søvnen
om morgenen, mens vi drikker kaffe i køkkenet eller kører på vejene
i velfærdsørkenen. Kan du køre bil? Jeg undgår helst metaforene
det går hurtigere. Vejen fører ingen steder hen
De angrep gerne i flokke, det var et blodgilde
eller et fyrværkeri i sprogets nat, vejene er glatte
du undviger at svare mig, sig mig, hvem elsker du
få hundrede meter før dit endeligt?

Dokumenter fra eposiologiens fødsel

Efter de dramatiske begivenheder vi har været vidne til i det forløbne år, navnlig de opdagelser som har tegnet nye linjer i vores verdensbillede og slettet andre, er der ikke længere nogen for hvem stednavnet »Eposien« klinger fremmed. Selvom vi godt ved det, lader det til at være nyttigt at minde om, at det kun er en håndfuld år siden, at få danskere ville kunne placere Eposien geografisk eller mentalt: Der er intet opslag i Den Store Danske Encyklopædi, ikke et ord om Eposien eller Mygind!

Som bekendt er begrebet »bobleeksistens« blevet brugt som betegnelse for denne tidligere tilstand, der nu næsten virker som en parallel verden.

Vi må ikke glemme denne lærestreg, denne demonstration af hvor skrøbelig vores såkaldt sikre viden er. Alene derfor er publiceringen af de følgende tekster væsentlig. Hver enkelt tekst har sin egen baggrund, men samlet set dokumenterer de den korte og næsten glemte overgangsperiode, mellem før og efter. Eposiologien fandtes, men eksisterede som spredte tiltag i forskellige faglige traditioner. Der var stadig modstand fra reaktionære kræfter i forskningsmiljøerne, og måske vigtigst, var den mentale revolution kun sket hos få. Forfattere og andre kunstnere (ord vi vel snart glemmer) stod i spidsen, og gav energi til feltet, men forlenede det i visse forskeres øjne med en manglende seriøsitet. Der skal ikke nævnes navne her, men det er i denne periode at folk, der burde have vidst bedre, holdt eposiologien tilbage med meningsløs polemik, og var skyld i at der gik lang tid før miljøet fik rimelige eksistensvilkår. Det mest positive ved forløbet er måske, at repræsentanterne for det nye forskningsparadigme tilsyneladende ikke anvendte den nyvundne status til at »straffe« de bagudskuende. Tværtimod har eposiologien formået at på én gang feje det gamle af bordet og bibeholde det, ved at give det nye roller. Disse forskydnings- og bevægelser i fagområderne er langt fra afsluttede endnu.

62 TIDSSKRIFTER

Hvedekorn 4/04 er viet den eposiske forskningen. Nypoese bringer her redaktionens forord, mer informasjon finnes på Hvedekorns hjemmesider.

Det er af afgørende vigtighed for eposiologiens anseelse og fremtid, at vi fastholder et perspektiv på feltet der giver det menneskelig størrelse. Men læg mærke til at hverken det abstrakte, det tekniske, det samfundsmæssige eller hvad det nu kan være, censureres væk i dette perspektiv. Som Mygind noterer det i et af sine sidste dagbogscitater, »Jeg ser ned over bygningerne. Klemmer øjnene i. Betragter bagsiden af min hånd. Klemmer øjnene i. Jeg ser et efterbillede. Det er et billede af et menneske.« (em#7361)

Kort om antologiens dokumenter

Det siger sig selv at denne antologi ikke giver et samlet billede af den eposiske forskning. Hvis man ønsker en grundig historisk gennemgang af eposiologiens første år, anbefales N. Rørvig Seesteds »Mere end et paradigme«. Leder man efter noget overbliksskabende, er et ud af mange mulige bud S. H. Hansens »Opdag Eposien«, og for potentielle turister, udkommer Politikens »Turen går til Eposien« medio 2005.

Med »Epifania«, ved M. P. Helle, foreligger for første gang den tekst som regnes for at være hovedinspirationen til hvad der i dag er fastslået som det vertikale princip. Det er herfra den ofte citerede sætning stammer: »Denne eposiske gravskik, hvor den døde ikke ligger, men står, mener jeg nu at have fundet oprindelsen til i drømmen om at flyve, om ikke i dette, så det næste liv.«

S. Holms kongeniale gendigtning af et eposisk fragment (ep#1437), giver yderligere en brik til det puslespil der samlet skulle vise sig at forandre vores opfattelse af døden. Vi kender den flyvende dødes »helt spontant opstå[ende] hjemfølelse over for andre planeter». Og forstår visdommen i ordene »Ræk dem dine hænder, dem du har«.

Som repræsentant for de tidlige internationale artikler, har vi valgt »Inscriptions in Byzantine javelin head. Support for controversial culture?« af José Ramos. Det er en cadeau til Ramos' fornemmelser, at han så tidligt kunne spekulere: »The only hypothesis we can advance is that, although peaceful, the Eposians practiced execution by book throwing.« Der var ikke bare tale om heldig intuition, men om grundighed: ikke mange ville have opdaget de »indstøbte« skriftstykker i våbenobjekterne.

Ligesom kiromanti (at læse i hænder) er lepidopteromanti en divinationsform, nemlig »kunsten at tage varsler af mønstrene på sommerfuglenes vinger«. I A.H. Petersens »Om anvendelsen af lepidopteromanti i tidlig eposisk shamanisme« kan vi læse om forbindelsen mellem det eposiske skriftsprog og tegningerne på den eposiske rapssommerfugls vinger. Denne artikel har affødt en hel litteratur. En af dagens udfordringer er at kaste lys på forbindelserne mellem de eposiske divinationsformer, det eposiske sprog og verdens faktiske beskaffenhed. »Den eposiske astrologi- og lengtesjanger« af norske E. Stueland, indgår her som en grundtekst, især mht. tåreteknikken. Som Stueland skriver: »Tåreteknikken må derfor regnes blant ekspedisjonens vellykkede forsøk på å la medbrakt vitenskap smelte sammen med den lokale kunnskap. Det må også anses som et resultat av den sjamanistiske kosakkanthropologi våre danske venner selv ble gjenstand for. Korsangerenes bidrag (dumkaen) er absolutt uvurderlig (måtte vennskapsbåndene aldri kuttet).«

V. Madsen fortæller i »Gåden fra Epiram«, om indskrifterne på klippefladerne ved Eposiens nordspids. Hvad var deres kultiske betydning? Gådens løsning blev fundet i et partitur på en pergament af fårevom, der også var en musikalsk sensation da det danner forlæg for den eposiske dissonans. Brudstykker af musikalske tolkningsforsøg kan høres på tidsskriftets hjemmeside.

Vi får mere at vide om den eposiske musikkultur, i B. Glirosans artikel »Eposiens musik«. Artiklen blev i sin tid udeladt af Gads Musikleksikon pga. »usikker videnskabelig status«. En fejlbedømmelse som må have ærgret redaktionen siden hen. På tidsskriftets hjemmeside kan man lytte til en musikalsk rekonstruktion.

I »Epiouious« ved A.L. Bosman og P. Jansson, sættes den eposiske ligevægtskult og dens arkitektoniske udtryk ind i en bred kulturel sammenhæng. »For dem var arkitekturen én måde til at opnå indsigt i verden, opklare dens mysterier, betvinge den og derefter forsøge at genskabe den.« Vi kan tilføje at denne treklang; opklaring, betvingelse og genskabelse, genfindes i en række eposiske kulturudtryk, bl.a. i musikken, hvor også ligevægtstænkningen er tydelig i opdelingen af instrumenter i svæve- og jordtyper (se »Eposiens musik«). Se i øvrigt »Padapa og Sydvinden« for et eksempel på tidligere mytologiske konstruktioner, samt »Eposisk eksempel på historiens nye æstetik, den løsagtige« der supplerer billedet af den eposiske arkitektur.

I notatet »Eposian garment« (SRu) og i L. S. Hansens fine og koncise indføring i »Eposisk broderikultur« hører vi om eposiske skikke relateret til påklædning, og om broderiets store betydning og høje æstetiske stadi. Det er på sin plads at bemærke at

den eposiske kvindekultur stadig er et underdokumenteret felt, og at kilderne synes at være modstridende hvad angår omfanget og karakteren af eposiske kønsroller. Et ledemotiv for forskningen synes at være de eposiske kønsrelaterede futteraler (skede, hylster), jf. foldeetuier (se »Eposisk broderikultur«), postsublimeringssymboler (se »Sjoveren tisser på din sukkermad ...«), penisfutteraler (Se »Interview med den ukrainske ...«), samt det indfoldede rum (se »Eposien i lommen«).

M. Fossmo har venligt givet tilladelse til at vi trykker et uddrag af en personlig rejseberetning, hvori vi har en af de første beskrivelser af den eposiske olfaktik, altså den særegne eposiske duftmusik. I den aktuelle forskning ses olfaktik, lepidopteromanti (se »Om anvendelsen af lepidopteromanti i tidlig eposisk shamanisme«), samt musik for jord- og svæveinstrumenter (se »Eposiens musik«) og flere andre former, som medlemmer af en større familie af lyrisk/musikalske udtryksformer. Vi ved nu at mange af udøverne og komponisterne (i den udstrækning disse begreber er dækkende) er de samme, og at koncerter hovedsagelig fandt sted i degamollerne (se »Eposiens musik«). Andre fællestræk er udnyttelsen af det sansemæssigt konkrete, og en opløsning af tidsfornemmelsen der har en »svimlende, søsygeagtig effekt«, »påvirker balancenerven og gør det nemt at falde« (Se »Gåden fra Epiram«). Den eposiske fauna er desværre underrepræsenteret i denne tekstsamling (der dog heldigvis rummer C. R. Nielsens fine stykke om »Den hvide tiger«), til gengæld er floraen meget nærværende i kraft af S. Larsens smukt og præcist afbildede eposiske planter (Oralopsis lingua og Vaginella vulgaris), og J. Ramos spændende beretning om »Black poppy, also called Eposian poppy (Papaver nigra)«.

De resterende tekster vi har valgt at bringe, har generelt mere karakter af fragmenter. Én kategori omfatter dagbogscitater o.l. fra ekspeditionens deltagere, samt erindringstof der ikke har været publiceret andetsteds: »Jeg tænker på mig selv ...«, »Fra erindringsbogen 'Mit forsøg på at forstå'«, »Den sidste eposiker«, »Dagbogsfragment« og »Størrelse 43«.

En anden kategori omfatter læserbidrag til det tidlige månedsskrift for eposiologi, »Eposiske notater«, hvis cirkulation var så begrænset at vi har genoptrykt nogle af de bedste notater her: »Landvindinger i Eposien«, »Den hvide tiger«, »Af Eposiens perlustration«, »Note om Eposiens idé«, »Eposisk seksualpraksis«, »Eposisk eksempel på historiens nye æstetik, den løsagtige«, »Padapa og Syd vinden«.

»De L-talende tartarer«, »Interview med Kestr Aschnitz«, samt »Vedrørende eposisk krigs- og ordkunst« tilhører en tredje kategori. Disse tekster har cirkuleret i fotokopieret form i en tværfaglig studiekreds ved handelshøjskolen i Zhytomyrska,

der som nogle af de første beskæftigede sig med det eposiske sprog og den eposiske sprogkultur.

Fjerde kategori, udgøres af tre tekster som har været bragt i et julesærnummer af førnævnte »Eposiske notater« (under titlen: »Eposisk julegodter«): »Eposien i lommen«, »Sjoveren tisser på din sukkermad«, samt »Teoristerne i Eposien«.

Vi har grebet muligheden for at trykke uddrag af »Det eposiske leksikon«, som er under udarbejdelse, og forventes færdig til efteråret 2006.

Og endelig har vi efter meget forarbejde (tak til vores ven på ambassaden!) fået mulighed for at reproducere den originale fax der satte det hele i gang. Efter redaktionens vidende har den, skønt så omtalt, aldrig været gengivet før.

Redaktionen ønsker at rette en stor tak til alle der har bidraget. Ud over personerne nævnt i kolofonen, går en særlig tak til: Nationalmuseet, Litteraturrådet (som finansierede et redaktionsmedlems ophold i Eposien i 2000), Merete Ahnfeldt-Møllerup, Arkitekt MAA, Ph.d. (der stod for den første danske udstilling om Eposien i 1992), Udenrigsministeriet, Den Ukrainske ambassade, Det Norske Historielag, Den finlands-svenske eposiske venskabsforening, EF (Eposiological Forum) på universitet i Köln, Tommys Flygeltransport, Nasa, Skoletjenesten/Thorvaldsens Museum, ESKKK, Forsvarets efterretningstjeneste, Politiets efterretningstjeneste, Jørgen Mygind, Anja og en række andre entusiastiske personer og samarbejdsvillige institutioner.

M. Søndergaard (Pietrasanta), A. Brøgger (São Salvador) og T. Thøfner (Hellerup)

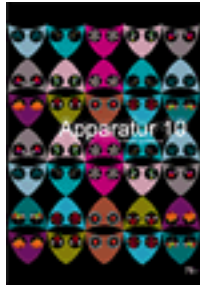
NYE TIDSSKRIFTER

APPARATUR 10

«Vi har nemlig smidt to sten i vandet», skriver redaksjonen i forordet til det nye nummeret. «Den ene er konkretismen i nogle af dens avskygninger, den anden er litteraturen befriet for det traditionelle krav om sandhed og skønhed. Da de to er lige så ens, som de er forskellige, kan man lave en skeløjet læsning og se ringene brede sig i en formfuldendt, men dissonantisk figur.» Resultatet er et av de mest interessante numrene av tidsskriftet foreløpig, med tekster av Viggo Madsen, Jackson Mac Low, Charles Bernstein, Rosmarie Waldrop og Øyvind Fahlström i tillegg til en rekke, stort sett yngre danske forfattere, samt Thomas Hvid Kromanns intervju med «digteren og programmøren» Tomas Tøfner (Kromanns lesning av Tøfners siste bok *A* kan for øvrig leses på nypoesi.net).

At amerikanske forfattere med en eller annen tilknytning til tidsskriftet L=A=N=G=U=A=G=E og etterfølgerne deres brukes for å løfte fram kvaliteter ved diktet som ellers er lite omtalt i den skandinaviske diskursen begynner å bli symptomatisk. Ord & Bild, OEI og Lyrikvännen har publisert disse forfatterne lenge, i Danmark har det blitt utgitt flere antologier

med både teoretiske og skjønnlitterære tekster, i tillegg til at Den blå port og Banana Split har publiserte dem, her på nypoesi.net har vi også prøvd oss og nylig ga Vinduet ut et nummer hvor drøyt halvparten var viet ny amerikansk poesi. Det første avsnittet i Rosmarie Waldrops essay «Et grunnlag for konkretpoesi» er i så måte representativ for den amerikanske vinklingen, med fokus på hvordan (den konkrete) poesien yter motstand mot «ordets transparens»: «Velkendte former i velkendte omgivelser er usynlige. Normalt ser vi ikke ord, vi læser dem, hvilket vil sige, at vi ser igennem dem, direkte på deres betydning, deres innhold. Konkretpoesi er først og fremmest et opprør imod denne ordets transparens, ligesom all poesi er. Jeg behøver næppe citere ›A poem should not mean but be‹ og andre lignende uttalelser. Men der er en forskel. Mens poesi overordnet bruker ordets materielle aspekter som funksjonelle i den ›poetiske informations‹ proces i digte om et givent emne (›The sound must seem an echo to the sense‹), gør konkretpoesi ordenes lyd og form til sit eksplicite undersøgelsesområde. Konkretpoesi er om ord. Videre understreger den den visuelle side, som selv den konventionelle digtning opmærksomhed på ›lyd og følelse‹ negligerere (sådan som det også

sker i det orale grundlag for de fleste lingvister).» Et velkjent fokus, men i skandinavisk sammenheng er det interessant hvordan både hennes og Øyvind Fahlström tekst, «Bris» (fra Rondo 3/1961) hovedsakelig handler om tyske, østerrikske og brasilianske forfattere som Eugene Gomringer, Helmut Heissenbüttel, Gerhard Rühm, Ernst Jandel og den såkalte Noigandres-kretsen (Augusto og Haroldo de Campos, Décio Pignatari). Disse forfatterne har i liten grad blitt presentert i skandinaviske de siste åra og særlig Fahlströms tekst viser med all mulig tydelighet at det som i Sverige kalles «språkmaterialistisk poesi» skriver seg inn i en internasjonal og skandinavisk tradisjon.

Apparatur koster 79 dkr og kan bestilles fra www.apparatur.dk.

OEI 18/19/20/21

I overkant av 600 sider med undertittelen «Visuell poesi, tekstkonst, konseptuelt skrivande», uten paginering, innholdsfortegnelse eller redaksjonelt forord. Forordet i det forrige nummeret, 15/16/17, som tok for seg ulike former for postproduksjon, «Appropriering, Collage, Copyleft, Cut-up, Decollage, Détournement, Fold-in, Found text...», og så videre, gir en pekepinn om hva dette handler om: «Oei:s ambitioner har alltid varit mer arkivisk-aktivistisk än <avantgardistisk>. Vad vi hela tiden har insistert på, parallelt med begäret att infiltrera områden som inte traditionellt tilhört poesien, är omläsningar av de historiska avantgarden: för att omdirigera dem för nya användningsområden, för att visa på modeller och exempel som kan brukas och utvecklas på olika sätt av var och en, och för att skapa en teoretisk-begreppslig bas som gör det möjligt att på allvar ta itu med några av den samtida västerländska kulturens mest avgörande och ofrånkomliga frågor.» I 15/16/17 ble disse spørsmålene formulert som «minnets teknologisering, copyright/copywrong/copyleft, DJ:en och programmeraren som bilder för nya kulturella aktörer på konstens och litteraturens område.» I 18/19/

20/21 dreier spørsmålene seg om bildet: det litterære bildet og om teksters visuelle kvaliteter. Og dermed også om den delen av billedkunsten som behandler tekst konseptuelt. Bidragene varierer fra reine bilder, via mer eller mindre visuelle og konseptuelle tekster til hardcore fransk og amerikansk teori. OEI er uten sammenligning det mest interessante litterære tidsskriftet i Skandinavia i dag og redaksjonen er i ferd med å bygge opp et arkiv uomgjengelige tekster som kommer til å fungere som referansepunkt i mange, mange år framover. Løp og kjøp. Web: www.oei.nu.

LYRIKVÄNNEN 6/04

Lyrikvännen har fått nye redaktører igjen. Etter knapt ett år er Boel Schenlær skiftet ut med Jenny Tunedal og Daniel Sjölin. Skiftet har avfødt en voldsom debatt i Sverige, hvor frontene later til å gå mellom aktører som hevder å representere de «alminnelige leserne» (noe som ikke er tatt helt ut av lufta, Lyrikvännens opplagstall steg under Schenlær), og de såkalte «språkmaterialistene» (en term som etter hvert brukes om så mange ulike forfatterskap at den har mistet mening). Et underliggende påstand i debatten er at kretsen rundt OEI dominerer den svenske offentligheten på bekostning av den poesien folk faktisk leser. At OEIs synlighet kanskje først og fremst har å gjøre med det enorme arbeidet redaksjonen har lagt ned i tidsskriftet blir sjelden nevnt. Andreas Björstens innlegg på www.tidsskrift.nu er talende:

Låt oss göra tankeexperimentet att placera in några av landets främsta kulturtidskrifter längs en vänsterhögerskala! Till vänster placerar jag då Lyrikvännen (under sina respektive redaktörer Torbjörn Schmidt, Petter Lindgren och Boel Schenlær), till vänster hamnar även Serum och Ordkonst. Någonstans i mittfältet lägger

sig oOTAL. Till höger om mitten placerar jag Lyrikvännen (under Lars Hermansson och Camilla Hammarström). Långt till höger sätter jag OEI, och till höger hamnar även Glänta.

Nej, detta är ingen politisk rankning av tidskrifterna, det handlar om något långt mer kontroversiellt, nämligen *litteraturpolitik*.

Till vänster hamnar tidskrifter som är intresserade av kommunikation och läsarnas vardag, som vill nå ut med folkbildning och kvalitet. Till höger hamnar tidskrifter som tycker att kommunikation är något fult, som odlar en inåtvänd, närmast sekteristisk litteratursyn.

Inlegget ble skrevet før Tunedal og Sjölin tok over, men har likevel blitt et referansepunkt i debatten, hvor den nye redaktørduoen slås i hartkorn med OEI og Glänta, mens Lyrikvännen under Schenlær plasseres til venstre i denne oppdelingen. Sett utenfra er det vanskelig å forstå at redaksjonen bak Lyrikvännen 6/04 skulle mene «att kommunikation är något fult» eller «odlar en inåtvänd, närmast sekteristisk litteratursyn». I forordet betoner Jenny Tunedal nettopp samtalen, om enn med en åpning mot at samtalen kanskje ikke alltid er mulig, eller ønskelig: «Det är svært att samtala om poesi, det blir ett samtal om det man inte kan prata om och aldrig bör tå om. Poesin är väl till för att vara svår att samtala om. Den kanske till och med är till för att avbryta samtal.»

Muligens er det her skillelinjen går i den svenske debatten. Ved bevisstheten om at det å sperre for kommunikasjon, å nekte å formidle et innhold direkte, også kan være en av språkets og poesiens kvaliteter. Eller kanskje går den, og jeg vet jeg er retorisk nå, mellom dem som vil utelukke denne kvaliteten ved språket og de som vil inkludere, undersøke, likevel gå i møte med den. «Jag vill ändå prata om [poesin]», fortsetter Tunedal, «och jag vill att dikterna, och det som inte är dikterna, i Lyrikvännen skal prata med varandra.»

Det kanskje tydeligste eksemplet på hvordan dikta og det som ikke er dikta prater sammen, og på tekster som både kommuniserer direkte med leseren og holder noe tilbake i dette nummeret står Marie Silkeberg og Åsa Maria Kraft for. Under overskriften «Poeter kommuniserar» skriver redaktørene: «Ett interpoetisk samtal pågår därute. Poeter pratar med, lyssnar på, skriver till, härmar, samplar, frågar och svarar varandra. Vi vill också vara med.» Silkeberg har sendt Kraft et essay og et dikt Kraft responderer på. Silkeberg skriver om *Sommerfugldalen* av Inger Christensen, om å se Edvard Munchs bilder i Oslo og om Poul Erik Tøjners bok om Munch, men kanskje først og fremst om hvordan det å erfare en tekst virker over på hvordan man erfarer verden, og omvendt. Og

hun siterer, Lyn Hejinian, Nietzsche, Deleuze, Inger Christensen som siterer Novalis. Essayet heter «En öppen bok», diktet eller dikta «PICTURE THIS» eller «PICTURE» og «THIS» og kan kun leses i en åpen bok, med tre tekstblokker og et av orda i tittelen på hver side av oppslaget. Åsa Maria Krafts tekst heter «Mellan dikterna en spegel»:

Mellan dikterna skulla jag vilja ställa en spegeln. En spegel som skulle visa hur dikterna speglar varandra: »Skuggeffekter« mittmot »En glipa mellan hans arm och armhåla«, »Att vakna i ett mörkt rum« mittimot »Vitmålat fönster«.

Mellan dikterna en spegel.

Och inutu dikterna andra speglar.

En spegel kann aldrig slitas ut. En spegels yta (av silver?) kan slitas bort, flaga bort. Bilden blir suddigare, fläckigara. Men inte sliten.

När jag läser Marie Silkebergs »Picture This« ser jag först denna spegeleffekt.

Sedan fäster jag mig vid hur abrupt fokus förflyttas i texten.

Krafts tekst handler om kunstverket som en projeksjon av verden, som kalkering, som speil/bilde. Og også hun

siterer, David Hockney, Peter Weiss, Cole Swensen.

Tekstene forholder seg til hverandre. At den ene er skrevet som en følge av den andre er bare en av flere sider ved relasjonen dem i mellom. De samtaler, beveger seg side om side, passerer, går hver sin vei, møtes igjen, har en dynamisk relasjon. Som disse to sitatene: Silkeberg fra Hejinian;

Poetry takes as its premise that language (all language) is a medium for experiencing experience.

Kraft i forlengelsen av Swensen;

Den amerikanske poeten Cole Swensen har forsøkt klargjøre den nyare poesins sätt att förhålla sig till konst: »Dessa är verk som lever med konsten snarare än betraktar den. Skillnaden i princip ligger inte i verbet utan i prepositionen. Det är ett slags sida-vid-sida, ett slags gå-tilsammans-med, som är utgångspunkten.«

Ekfrasen nuförtiden handlar då om att försöka gå inn och ut ur redan befintliga bilder, snarare än att utifrån beskriva konstverket. En liknande rörelse finns i den nya poesins sätt att närma sig andra röster. Det är samspel med andra stämmor som eftersträvas, i många fall. Det är ibland mer än så: det är viljan att gå ut och in ur röster, att leva med och i dem.

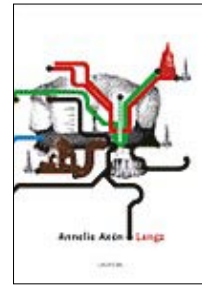
Dette siste avsnittet forekommer meg å være en ganske presis beskrivelse av hva som foregår i mye av den mest interessante svenske (og norske) poesien for tida. Og formulert på en måte som setter et begrep som «språkmaterialism» i parentes.

Av innholdet ellers: Kristina Lugn intervjuet av Hanna Hallgren, Bengt Emil Johnson om Ann Hallström og nye tekster av Niclas Nilsson, Lars Mikael Raattamaa, Anna Hallberg, Ida Börjel og Ingrid Storholmen. Og mye mer. Web: www.lyrik.se

LUJ 345678910

Luj er tilbake med et over fem hundre sider stort nummer. Halvparten av utgivelsen består av *Nordisk kalender for litterär kritik & essäistik*. En dokumentasjon (?) av «Fria seminaret i litterär kritikk» som gikk av stabelen høsten 2003 og vinteren 2004 under ledelse av Ulf Eriksson og Magnus William-Olsson. Seminaret samlet forfattere og kritikere fra Finland, Sverige og Norge. Uttrykket «litterär kritikk» kan her tas bokstavelig, siden mange av tekstene like mye dreier seg om en implisitt kritikk av forventningene til sjangeren som en eksplisitt kritikk av andre tekster. Forhåpentligvis er dette bare en begynnelse. Men hvorfor var det ingen dansker med? Bidrag fra Espen Stueland, Jenny Tunedal, Erik Bergqvist, Ulrika Nielsen, Ann Hallström, Maria Zennström, Mikael Nydahl, Jonas Ellerström, Daniel Sjölin, Anna Hallberg, Gunnar Wærness, Ingrid Storholmen, Arve Kleiva, Ernst Ernst, Inger Braatveit og Oskar Rossi.

Nordisk kalender for litterär kritik & essäistik er et samarbeidsprosjekt: LUJ gir den ut i Norge, tidskriftet/forlaget Ariel i Sverige og tidsskriftet Horisont i Finland. Se www.ariel.nu for mer informasjon.

Det «egentlige» Luj 2 presenterer enaktere av Catharina Gripenberg, Hanne Ørstavik og Morten Koefoed, andre del av den tyske dramatikerens René Pollesch' trilogi, første del sto å lese i LUJ 1. Ellers bidrar Øyvind Berg, Erling Kittelsen, Jan Erik Vold, Gro Dahle, Sigurd Helseth, Karina Lein, Kjersti Bronken Senderud og Ero Karlsen. I tillegg kan man lese et kollektivarbeid av Marit Östberg, Jenny Tunedal, Hanna Hallgren og Niclas Nilsson, tekster av Agneta Enckell, Pierre Roy og Henri Michaux, en novelle av Musa Mutajev oversatt fra tsjetsjensk, og nyoversatte arbeider av Yoko Tawada, Peter Waterhouse og Brigitte Oleschinski.

Biblioteket Gasspedal # 9, Arild Vanges oversettelse av Peter Waterhouse' lille diktsamling *Blomster*, er også vedlagt.

Tidsskriftet kan bestilles fra luj@luj.no, eller luj, postboks 302 sentrum, 7402 Trondheim. Ellers vil bladet bli å kjøpe i utvalgte bokhandlere i Trondheim, Bergen og Oslo. Det koster 120,- over disk og 220,- tilsendt i posten. Web: www.luj.no

BIBLIOTEKET GASSPEDAL # 6-9

Biblioteket Gasspedal er ikke et tidsskrift, men en serie bøker i A6-format redigert av Susanne Christensen, Audun Lindholm og Øystein Vidnes, som også står bak Grønn Kylling (arb. tittel). Forlaget har base i Bergen, men «slår med BG #6-8 et slag for nordisk utveksling og mot litterær provinsialisering», som det heter i presse-meldingen. Under headingen Avant Norden presenteres én utgivelse på hvert av de nordiske hovedspråkene: *Langz* av Annelie Axén, *Z* av Pål Norheim og *The Democracy – Destination: Iraq* av forfatterkollektivet Das Beckværk. # 9 er Biblioteket Gasspedals første gjendiktning, *Blomster* av Peter Waterhouse, gjendiktet av Arild Vange.

OM FORFATTERNE:

Annelie Axén, f. 1975, bosatt i Paris. Axén har tidligere publisert tekster i Vagant og Signaler. *Langz* er hennes første separatutgivelse. Forsideillustrasjonen er ved Magnus Voll Mathiassen (Grandpeople.org).

Pål Norheim, f. 1962, bosatt på Eidsvågneset. Norheim har tidligere publisert essays, kritikk, dikt og prosa i bl.a. Vagant, Vinduet, Samtiden og Grønn Kylling (arb. tittel).

Tidligere bøker: *Gottfried von Baaders dagbok* (Tiden, 1998) og *Stemmegafler* (Tiden, 2000). Omslaget er ved Christopher Haanes.

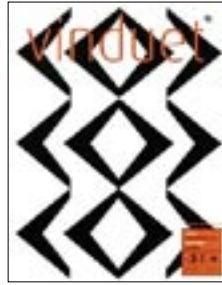
Das Beckværk, reaktoren i Buddinge, er et senter for spaltning og nedsmeltning av kunstformer og verdensordener. Reaktoren åpnet våren 2002 i en forstad til København i det nordlige EU, og har siden, som de fleste reaktorer i dette området av verden, vært truet av nedleggelse. Blant de største og mest velutførte forsøkene fra reaktorens side kan nevnes: *En sidste sang* (2002), *Nielsens Liv* (2002), *De smukkeste mennesker* (2004), *Parlamentet / The Democracy* (2003-) og *Den sidste Europæer* (2005). Omslagsfotografiet er ved Das Beckværk og er tatt ved bredden av Tigris.

Peter Waterhouse, f. 1956 i Berlin, oppvokst i Tyskland, England og Singapore, bor i Wien. Waterhouse har utgitt et tyvetalls bøker: dikt, prosa, essays og dramatik, har en doktorgrad på Paul Celans diktning og er en anerkjent oversetter fra engelsk og italiensk. For tiden arbeider han med en tysk utgave (ni bind) av Andrea Zanzottos verk.

Arild Vange har tidligere gjendiktet Peter Waterhouses første bok, *Menz* (1984): *Mennsk*

(Oktober 2004), i tillegg til essays og dikt av Waterhouse i tids-skrifter som Ny poesi, Vinduet og Luj. Vange har også gjendiktet Botho Strauss, Georg Trakl og Franz Kafka. Siste egne bok: *Vinteroverrumplet* (Aschehoug, 2003). Omslagsillustrasjonen er ved Magnus Voll Mathiassen (Grandpeople.org).

Utgivelsene blir tilgjengelige i bokhandler i alle de største nordiske byene, blant andre Norli Galleriet i Bergen, Tronsmo i Oslo, Atheneum i København og Café Edenborg i Stockholm, i løpet av den første uka i februar. Blomster distribueres som vedlegg til Luj #2/2005. Utsalgsprisen på BG #6-9 er 40 kroner per stykk, med unntak av Pål Norheims bok, som koster 80. De kan også bestilles via <http://gasspedal.webhop.org> eller Gasspedal, Residensen, Professor Hansteens gate 88, N-5006 Bergen.

VINDUET 2 OG 3/04

Janike Kampevold Larsens to siste numre som redaktør kom ut med noen få ukers mellomrom rett før jul. Nr 2 inneholder blant annet et lengre intervju med Inger Christensen og femti sider ny amerikansk poesi: Om L=A=N=G=U=A=G=E v/undertegnede, Lytle Shaw intervjuet av Janike Kampevold Larsen, Juliana Spahr intervjuet av Audun Lindholm, samt nyoversatte tekster av Charles Bernstein, Lyn Hejinian, Jena Osman, Sianne Ngai, Rod Smith, Lytle Shaw og Juliana Spahr.

Nr 3 har Ida Roggen som med-redaktør. Av innholdet: Øyvind Rimbereid intervjuet av Audun Lindholm; Janike Kampevold Larsen om Rimbereids *Solaris korrigert*; Bob Rust om Montaigne og en bolk hvor norske forfattere oversetter hverandre.

PBA

OM FORFATTERNE OG BØKENE

ÅSE BERG, *Uppland*, Bonniers 2005. Forrige bok: *Forsla fett*, Bonniers 2002. Tidligere redaktør for BLM.

JOHAN JÖNSON, *Monomtrl*, Bonniers 2005. Forrige bok: *Virus*, OEI Editör 2004.

PATRICK LUNDBERG, *Dager og regler*, Cappelen 2004. Debutant.

MARIUS NØRUP-NIELSEN, *Alle tiders barn*, Samlerens forlag 2005. Forrige bok: *Karakteristikon*, Samleren 2001

ØYVIND RIMBEREID, *Solaris korrigeret*, Gyldendal 2004. Forrige bok: *Trådreiser*, Gyldendal 2001. Underviser ved skrivekunstakademiet i Hordaland.

MARTIN GLAZ SERUP, forfatter, kritiker og medredaktør for www.litlive.dk. Siste diktbok: *Borgmester Gud*, Lindhardt & Ringhof 2004.

LARS SKINNEBACH, *I morgen findes systemerne igen*, Gyldendal 2004. Forrige diktbok: *Det mindste paradys*, Gyldendal 2000. Tidligere redaktør for Den blå port.